

Dinko Šimunović - Alkar

O piscu: Dinko Šimunović rođen je 1873. g. u Kninu. Djetinjstvo je proveo nedaleko Vrlike. Završio je učiteljsku školu i radio u Dalmatinskom zagorju. 1909. godine u knjizi «Mrkodol» izlaze sabrane pripovijetke: »Muljika«, «Duga», «Rudica», te «Alkar». Premješten je u Split i tu radi do 1921. godine, a nakon umirovljenja seli u Zagreb gdje i umire 1933. godine. «Đerdan», «Sa Krke i Cetine» te «Posmrtno novele» su zbirke njegovih priča. «Mladi Lani» i «Mladost» su autobiografske, a napisao je i dva romana «Tuđinac» i «Porodica».

Tema: Ljubav harambaše Rašice i sina Salka prema Marti, prema tradiciji i junaštvu

Ideja: Snaga, junaštvo i tradicija pobjeđuju

Mesto radnje: Cetinska krajina

Vreme radnje: XIX. st.

Likovi:

-glavni: Marta, Rašica, Salko

-sporedni: Stana, Vukelja, Luca i ostali mještani sela

Sadržaj: Kad su Turci vladali u Cetinskoj Krajini živjelo je mnogo junaka, a među njima bio je i Rašica. Rašica je imao sina Salka koji je rado gledao djevojku koja se zvala Marta. Bilo je ljeto, tj. mjesec kolovoz u kojem se igra Alka. Ta igra je ujedno i sjećanje na posljednju bitku protiv Turaka, u kojoj je Gospa pomagala Cetinskim junacima. Rašica je primijetio da se Salko i Marta rado druže, odmah zavolio tu djevojku. Rašica je u mladosti bio zaljubljen u Martinu majku Stanu. Stana je oboljela od neke nepoznate bolesti koja joj je unakazila lice, pa Rašici nisu dopustili da se oženi njime, a i ona sama mu je rekla da ovakva unakažena ne može poći za njega. Rašica se oženio Lucom koja mu je rodila sina Salka. Pošto je on bio hajduk malo je vremena provodio kod kuće, skoro nimalo. Kad je njegova Luca umirala on je također bio u brdima i zbog toga mu je jako žao. Poslije njene smrti Rašica je ostao sam sa sinom Salkom.

Kad je Rašica vidi da se njegov sin i Marta vole, bilo mu je drago, jer mu je pred očima bila Stana, ali nije mogao zamisliti da bi itko, kamo li njegov sin, mogao oženiti Martu jer je bila siromašna, a k tome majku su joj majku smatrali vješticom. Marta je počela izbjegavati Salka jer je

zavoljela Rašicu. Salko je rekao ocu da bi se oženio Martom, a Rašica ga je kandžijom istjerao iz kuće. Kad je Marta čula što se dogodilo bilo joj je žao obojice. Salka joj je bilo žao kao prijatelja iz djetinjstva, a Rašicu kao čovjeka kojem bi mogla biti žena. Rašica je nakon dugo razmišljanja dopusti Salku da se oženi Martom. Salko je otišao do marte da joj kaže da će je oženiti, a ona mu nije mogla reći da se neće udati za njega zbog njegove sreće. Tako su prolazili mjeseci, a Marta i Salko su i dalje bili skupa. Došao je mjesec Kolovoz a sa njime i Alka za koju su svi Cetinjani živjeli. Salko je pitao oca da on igra alku no otac mu nije dopusti. Rašica je rekao da će on trkati alku, a da će mu Salko biti «Momak». Među alkarima najviše se gledao Rašica, jer je imao najljepšeg konj koji se zvao Arap, a imao je i najljepšu odoru. Rašica i alaj-čauš su se dugo borili sve dok na kraju nije pobijedio Rašica. Za vrijeme te borbe Salko je ugledao Martino tužno lice, ali kada je Rašica pobijedio na to se lice navukao osmijeh. Poslije alke svi su pošli svojim kućama. Rašica je sustigao Martu koja je hodala sa drugim djevojkama, i tada mu je Marta rekla da se nikada neće udati za Salka nego da voli njega. Sutradan je Marta otišla iz sela, a Rašica se borio između ljubavi prema sinu i ljubavi prema Marti. Kad se Marta vratila poslije nekog vremena Salko je otišao do nje. Ona mu je rekla da se nikada neće udati za njega nego da voli pobjednika alke, Rašicu. Te večeri Salko je nestao, a sa njime i vranac Arap. Pošto se Salko nije pojavio u selu nekoliko dana svi su zaključili da mu se nešto desilo i odlučili su otići do Stane jer je zadnji put viđen kako izlazi iz njene kuće. Tada se javio stari Vukelj, on je imao oko sto godina. On im je rekao da ne griješe duše, te im ispričao priču iz svojih dvadesetih godina. To je bila priča koja je govorila o njegovoj strini koju su zvali Štrika. Ona je imala trinaestero djece i uvijek bi uzimala robu sa štrikova koju bi poslije prepoznavali na njezinoj djeci, a ona bi govorila: «A ša ja nisam». Tako je jednog dana iz Vukeljove kuće nestalo cijela truba sukna i svi su povikali da je to učinila Štrika i odlučili su joj suditi po starom običaju, a stari običaj nalaže da bi se iz kipuće vode trebala izvaditi usijana mazija golom rukom, ako bi onaj koga su smatrali krivim iz kipuće vode izvadio usijanu maziju bez jauka smatrali su da

nije kriv, no ako bi jauknuo onda bi ga smatrali krivim. Kad su Štriku doveli da izvadi maziju iz kipuće vode, Štrika je vidjela da joj nema druge pa je i izvadila maziju bez jauka. Svi su tada zaključili da ona nije kriva, a ništa dan poslije kad se vratio Vukeljev otac, koji je bio na putu, priznao je da je on uzeo ta sukna i založi ih kod nekog trgovca jer mu je trebao novac da plati dug u krčmi. Nisu mu se odmah povjerovali, no kad je donijeo ta ista sukno onda su mu se povjerovali. Tada jedan seljanin viknu da i Stani sude po starom običaju, a i ostali se složiše. Kad su došli do Stanine kuće pitali su je gdje je Salko, a ona je odgovorila da ne zna ništa o njemu. Čim je to rekla seljani su stavili vodu na vatru i u nju ubacili komadić mazije. Oni su opet pitali Stane da li zna što je sa Salkom, a ona je rekla da ništa ne zna o njemu. U tom je i voda proključala i seljani su tjerali Stanu da iz vode izvadi maziju. Stana nije htjela i odlučila im je ispričati sve što zna. Seljani su sjeli oko nje i slušali. Ona im je rekla da je Salko nestao najvjerojatnije zbog toga što je Marta odbila udati se za njega. Marta je čula što seljani smjeraju i je odmah pošla braniti majku jer nije bilo Rašice. Kad je Marta došla do kuće svoje majke ona se začudila jer je vidjela majku kako sjedi, a oko nje se poredali seljani. Neki seljani su se umaknuli i pustili je do majke. Ona je odmah zagrlila majku, a stari Vukelj se digao i rekao da Stana govori istinu. Mjeseci su prolazili, a priča o Salku se zaboravljala. Tako je ponovno došao Kolovoz, a sa njime i Alka. Svi su govorili da će se i ove godine glavna bitka voditi između Rašice i alaj-čauša, no Rašica se nije pojavio. Tek su uspjela startati dva alkara, kad na ciljnoj crti nast buka i psovka. Razlog toj buci bio je alkar sa crnim konjem i u otrcanoj odjeći koji je pojurio prema alci, pogodio je u sridu odbacio je i htio je ponovno pogoditi no nije uspio, jurnuo je iz stazu i tada su ga prepoznali. Svi su vikali Salko!, Salko!, no on se nije obazirao. Salko je svugdje gdje bi stizao govorio kako će se poslije očeve smrti oženiti svoju maćehu tj. svoju prvu pravu ljubav.

Autorovo mišljenje: Ovaj sastav sam napravio da bih nekome olakšao pisanje lektire no svakako bih vam predložio da pročitate knjigu jer je jako zanimljiva.